

STORTINGET

Innst. 132 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument 12:10 (2015–2016)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Grunnlovsforslag fra Martin Kolberg, Jette F. Christensen, Gunvor Eldegard, Bård Vegar Solhjell, Karin Andersen og Abid Q. Raja om ny § 107 (rett til kulturell identitet og deltakelse i det kulturelle liv)

Til Stortinget

Sammendrag

Dokument 12:10 (2015–2016), grunnlovsforslag fra Martin Kolberg, Jette F. Christensen, Gunvor Eldegard, Bård Vegar Solhjell, Karin Andersen og Abid Q. Raja, gjelder en ny § 107 i Grunnloven om rett til kulturell identitet og deltakelse i det kulturelle liv på bakgrunn av forslaget i Dokument 16 (2011–2012).

Forslagsstillerne viser til at Stortingets presidentskap 18. juni 2009 besluttet å nedsette et utvalg til å utrede og fremme forslag til en begrenset revisjon av Grunnloven med det formål å styrke menneskerettighetenes stilling i nasjonal rett ved å gi sentrale menneskerettigheter grunnlovs rang.

Utvalget avga 19. desember 2011 sin rapport til Stortingets presidentskap. Rapporten er trykt som Dokument 16 (2011–2012).

Menneskerettighetsutvalget foreslo en ny § 107 i Grunnloven om retten til kulturell identitet og deltakelse i det kulturelle liv. Utvalgets mindretall, Carl I. Hagen, sluttet seg ikke til dette forslaget, jf. mindretallsmerknaden gjengitt i Dokument 16 (2011–2012) punkt 11.4.2.

Utvalget viste til at Grunnloven i dag ikke inneholder noen generell bestemmelse om rett til å delta i

kulturelt liv eller rett til å ivareta sin kulturelle identitet. Slik grunnlovsfesting ville etter utvalgets syn synliggjøre at deltakelse i kulturelt liv er en viktig verdi i det norske samfunnet. Grunnlovsfesting ville være en anerkjennelse av at kulturell utfoldelse og deltakelse i kulturelle aktiviteter er av stor betydning for personlig utvikling, etablering og markering av identitet og tilhørighet og for livsglede og livsutfoldelse.

Om den nærmere begrunnelsen for forslaget vises det til Dokument 16 (2011–2012), s. 205 flg.

Forslaget er tidligere fremmet i flere alternativer som del av Grunnlovsforslag 31 (2011–2012), jf. Dokument 12:31 (2011–2012) romertall I og Innst. 187 S (2013–2014). Forslaget ble behandlet i Stortinget 13. mai 2014, men oppnådde ikke det tilstrekkelige grunnlovsmessige flertall.

I Dokument 12:31 (2011–2012) ble det fremsatt seks alternative forslag til første ledd. Forslagsstillerne fremmer det tidligere fremsatte alternativ 5 om at statens myndigheter skal respektere og legge forholdene til rette for at den enkelte kan delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk.

Forslaget til annet ledd er i samsvar med Menneskerettighetsutvalgets forslag om respekt for vitenskapens og kunstens frihet.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«*Alternativ 1:*

Ny § 107 skal lyde:

Statens myndigheter skal respektere og legge forholdene til rette for at den enkelte kan delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk.

Vitenskapens og kunstens frihet skal respekteres.

–

Dei statlege styresmaktene skal respektere og leggje til rette for at alle kan delta i kulturaktivitetar og oppleve eit mangfald av kulturuttrykk.

Den vitskaplege og kunstnarlege fridommen skal respekterast.

Alternativ 2:

Ny § 107 a skal lyde:

[Som alternativ 1]»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Dag Terje Andersen, Eva Kristin Hansen og Magne Rommetveit, fra Høyre, Svein Harberg og Bente Stein Mathisen, fra Fremskrittspartiet, Mazyar Keshvari og Ulf Leirstein, fra Senterpartiet, Nils T. Bjørke, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, viser til at forslagsstillerne fremmer forslag om grunnlovfesting av rett til kulturell identitet og deltakelse i det kulturelle liv. Komiteen viser til at forslaget blant annet tar utgangspunkt i Menneskerettighetsutvalgets forslag om en ny § 107 i Grunnloven om samme tema.

Komiteen viser til at lov 29. juni 2007 nr. 89 om offentlege styresmakters ansvar for kulturverksemd (kulturlova) har som formål at alle kan få anledning til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Komiteen viser til § 1 i loven, som lyder:

«Lova har til føremål å fastleggja offentlege styresmakters ansvar for å fremja og leggja til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd, slik at alle kan få høve til å delta i kulturaktivitetar og oppleve eit mangfald av kulturuttrykk.»

Komiteen viser vidare til at «kulturverksemd» er definert i § 2 i loven. Komiteen anerkjenner at kulturell utfoldelse og deltakelse i kulturelle aktiviteter er av stor betydning for personlig utvikling, for etablering og markering av identitet og tilhørighet og for livsglede og livsutfoldelse. Komiteen anerkjenner vidare at kunst og kultur er definerende for et samfunn og helt grunnleggende for å bevare og fornye tradisjoner og åndsliv.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, er samtidig av den oppfatning at kulturelle uttrykk er en naturlig del av ytringsfriheten, forsamlingsfriheten og tanke- og trosfriheten, som er hjemlet andre steder i Grunnloven. Flertallet oppfatter at forslaget om grunnlovfesting av rett til kulturell identitet og deltakelse i det kulturelle liv har som formål å definere statens ansvar for å tilrettelegge og beskytte kulturlivet og den

enkeltes mulighet til deltakelse. Samtidig vil ikke grunnlovfestingen medføre en reell endring i dagens rettstilstand. Uten at forslaget om ny § 107 gis et mer konkret meningsinnhold, kan det etter flertallets oppfatning skapes tvil om bestemmelsens formål og dermed svekke Grunnlovens autoritet. Flertallet vil på den bakgrunn tilrå at forslaget ikke bifalles.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Menneskerettighetsutvalget argumenterte for at en grunnlovfesting av retten til kulturell identitet og deltakelse i det kulturelle liv ville synliggjøre at deltakelse i kulturelt liv er en viktig verdi i det norske samfunnet.

Dette medlem mener at grunnlovfesting av denne retten skal bidra til å understreke statens ansvar for å fjerne hindringer som måtte ligge i veien for den enkeltes mulighet til å ta del i eller oppleve aktiviteter som beskrevet i kulturlova §§ 1 og 2.

Dette medlem viser til at Grunnloven i dag ikke omtaler forskningens eller kunstens frihet. Grunnlovfesting av denne friheten vil befeste et ulovfestet prinsipp og leses som samfunnets rett til å dra nytte av fri forskning og kunst. Dette medlem anser denne friheten som en av forutsetningene for et reelt demokrati.

På dette grunnlag innstiller dette medlem på ny § 107 (alternativ 1), slik at bestemmelsen skal lyde:

«Statens myndigheter skal respektere og legge forholdene til rette for at den enkelte kan delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk.

Vitenskapens og kunstens frihet skal respekteres.

–

Dei statlege styresmaktene skal respektere og leggje til rette for at alle kan delta i kulturaktivitetar og oppleve eit mangfald av kulturuttrykk.

Den vitskaplege og kunstnarlege fridommen skal respekterast.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Dokument 12:10 (2015–2016) – Grunnlovsforslag fra Martin Kolberg, Jette F. Christensen, Gunvor Eldegard, Bård Vegar Solhjell, Karin Andersen og Abid Q. Raja om ny § 107 (rett til kulturell identitet og deltakelse i det kulturelle liv) – alternativ 1 – bifalles.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råar Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 12:10 (2015–2016) – Grunnlovsforslag fra Martin Kolberg, Jette F. Christensen, Gunvor Eldegard, Bård Vegar Solhjell, Karin Andersen og Abid Q. Raja om ny § 107 (rett til kulturell identitet og deltakelse i det kulturelle liv) – begge alternativer – bifalles ikke.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 15. januar 2019

Dag Terje Andersen

leder

Hans Fredrik Grøvan

ordfører

